

ФОРМУВАННЯ СТАТЕЙ ВИТРАТ ЗАГАЛЬНОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

(Представлено д.е.н, проф. Цаль-Цалко Ю.С.)

Стаття зосереджена на дослідженні формування статей витрат загальногосподарського призначення на сільськогосподарських підприємствах. Вирішено ключові питання, що виникають у первинному обліку витрат загальногосподарського призначення, загальну методико побудови обліку витрат загальногосподарського призначення за елементами. Під час дослідження були використані загальнонаукові методи індукції та дедукції, а також деякі специфічні методи бухгалтерського обліку, до яких належить документування, бухгалтерські рахунки, подвійний запис, бухгалтерська звітність.

Висвітлено особливості формування статей витрат загальногосподарського призначення на сільськогосподарських підприємствах. Внесено пропозиції щодо вдосконалення аналітичного обліку витрат загальногосподарського призначення, що дозволяє здійснювати їх аналіз, контроль і приймати відповідні управлінські рішення.

Ключові слова: витрати загальногосподарського призначення, класифікація витрат, аналітичний облік, облік витрат за елементами.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності господарювання підприємств, зокрема аграрних, зводиться, у першу чергу, до оптимізації та зниження обсягу різних витрат, які виникають у процесі діяльності суб'єктів господарювання: від собівартості продукції та послуг до витрат, які безпосередньо списують на фінансовий результат. Витрати загальногосподарського призначення характеризують витрати звітного періоду, які безпосередньо не пов'язані з виробництвом продукції. Адміністративні витрати, які є витратами на управління, потребують своєчасного, повного та об'єктивного відображення в бухгалтерському обліку, а також раціонального розподілу та розмежування адміністративних і управлінських витрат. Водночас, витрати загальногосподарського призначення хоча й не беруть участі у створенні продукції, але є необхідними для нормального функціонування виробництва. Удосконалення обліку непрямих витрат, зокрема адміністративних, є підставою для отримання інформації, необхідної для прийняття ефективних управлінських рішень у сучасних умовах, а також забезпечення оперативності і аналітичності обліку.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання обліку витрат загальногосподарського призначення досліджено у працях таких вчених, як Н.С. Андрющенко, П. В. Іванюта, Г. О. Партін, В. Я. Фаріон та інші. Водночас, існує потреба у подальшому дослідженні та вдосконаленні класифікаційних ознак витрат загальногосподарського призначення і відображення в облікових регістрах та внутрішніх документах аграрних підприємств, які мають особливості у функціонуванні та управлінні витратами.

Метою статті є дослідження формування статей витрат загальногосподарського призначення на сільськогосподарських підприємствах.

Вклад основного матеріалу. У процесі діяльності господарюючого суб'єкта виникають витрати, які у виробничу собівартість не включають, а розглядають як витрати того періоду, в якому вони були чи будуть здійснені. У науковій літературі ці витрати називають витратами періоду. Отже, витрати періоду – це витрати, які не формують собівартості виробленої і реалізованої продукції, а покриваються за рахунок валового прибутку підприємства або збільшують валовий збиток [5, с. 72]. Адміністративні витрати, які мають місце на підприємстві будь-якої форми власності та господарювання, також відносяться до витрат періоду. Водночас, на думку В. П. Ярмоленка, покриття адміністративних витрат «валовим» прибутком перекидає їх економічну суть. В. П. Ярмоленко зазначає, що загальногосподарські витрати як і загальновиробничі мають відношення до процесу основного виробництва, заради якого створюється підприємство [6, с. 22].

Адміністративні витрати – це загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством [3].

Загальна методика побудови обліку адміністративних витрат за елементами аналогічна методиці побудови витрат виробничої діяльності та затрат на збут. Тобто, на першому етапі формуються елементи затрат – матеріальні витрати, витрати на оплату праці тощо, а на другому – проводиться їхнє списання на фінансові результати, що є характерним для фінансового обліку. У внутрішньогосподарському обліку визначається можливість їх побудови за ознаками прямого або непрямого відношення до відповідного виду продукції або іншої ознаки.

Отже, для потреб фінансового обліку адміністративні витрати за даними первинного обліку з відображення витрачання запасів, нарахування заробітної плати, нарахування амортизації, нарахування і сплати за роботи і послуги, нарахування і сплати податків накопичують у регістрах синтетичного обліку з подальшим списанням на фінансовий результат і звітним відображенням лише однією сумою у формі фінансової звітності 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Класифікація витрат є передумовою успішної організації планування, обліку, контролю, аналізу та ефективного управління витратами [2, с. 223].

Адміністративні витрати є операційними, непрямими, невиробничими витратами періоду. Їх не поділяють на постійні та змінні за обсягом діяльності, тому вони однозначно будуть постійними, оскільки їх не можна ідентифікувати як змінні до певного етапу операційного циклу. Адміністративні витрати можуть бути запланованими і незапланованими, контрольованими і неконтрольованими, доцільними і недоцільними, разовими і такими, що періодично повторюються, релевантними і нерелевантними тощо.

Аналітичний облік адміністративних витрат дозволяє здійснювати їх аналіз, контроль і приймати відповідні управлінські рішення. Для удосконалення аналітичного обліку адміністративних витрат Юлією Юрївною Чабан запропоновано використовувати обліковий регістр – Відомість обліку адміністративних витрат за їх видами, групами, елементами, підрозділами підприємств, де вони виникають.

Для ведення запропонованої Відомості необхідно використовувати класифікацію адміністративних витрат і відображати їх на аналітичних рахунках і субрахунках відповідно до визначених груп (табл. 1).

Таблиця 1

Запропонована класифікація адміністративних витрат для удосконалення їх обліку і контролю [5, с. 73]

	Групи (субрахунки)	Аналітичні рахунки
Адміністративні витрати (рахунок 92 «Адміністративні витрати»)	Обов'язкові адміністративні витрати (субрахунок 921)	За видами витрат у розрізі кожної групи та/або за підрозділами підприємства (адміністрація, бухгалтерія, планово-економічний відділ, юридичний відділ, відділ маркетингу і збуту тощо)
	Адміністративні витрати, які пов'язані з основною діяльністю (субрахунок 922)	
	Адміністративні витрати, які пов'язані з обслуговуванням основної діяльності (субрахунок 923)	
	Додаткові адміністративні витрати (субрахунок 924)	

Отже, за наведеними групами (субрахунками):

- до першої групи можна віднести витрати на оплату праці адміністративного персоналу, нарахування на фонд оплати праці (ЄСВ);
- до другої – витрати на зв'язок, електроенергію, опалення, канцелярські вироби тощо;
- до третьої – послуги банку, консультаційні та інформаційні послуги тощо;
- до четвертої – вартість перепідготовки адміністративного персоналу, представницькі витрати тощо.

Наведена класифікація, на нашу думку, може бути за потреби конкретизована. Без розроблення поглибленої номенклатури адміністративних витрат неможливо точно визначити різницю між будь-якими компонентами витрат, розробити відповідний механізм стимулювання зниження витрат як в цілому, так і у розрізі їх окремих груп, що лежить в основі ефективного управління витратами загальногосподарського призначення на усіх стадіях розвитку діяльності. Для вдосконалення синтетичного і аналітичного обліку у господарстві доцільно за наведеною класифікацією використовувати субрахунки і аналітичні рахунки, за якими і відображати витрати у відомості.

Важливою і ефективною передумовою досягнення економії витрат загальногосподарського призначення на аграрних підприємствах є організація на підприємстві постійного контролю за цією групою видатків [1, с. 193].

Висновки. Удосконалення класифікації, обліку і контролю витрат загальногосподарського призначення є підставою для їхнього ґрунтовного аналізу і планування, які у сукупності спрямовані на оптимізацію і мінімізацію витрат, враховуючи їх безпосередній вплив на фінансовий результат діяльності підприємства.

Список використаної літератури

1. Безверхий К. В. Внутрішньогосподарський контроль непрямих витрат підприємств / К. В. Безверхий // *Фінанси, облік і аудит*. – 2010. – № 16. – С. 193–208.
2. Дишко І. Ю. Теоретичні аспекти сутності і класифікації адміністративних витрат / І. Ю. Дишко, Ю. Ю. Штулер // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 5. – С. 222–227.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Чепіль Б. А. Розмежування адміністративних та управлінських витрат підприємства [Електронний ресурс] / Б. А. Чепіль. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/15963/1/60_390-397_Vis_725_Ekonomika.pdf
5. Чебан Юлія. Особливості обліку і контролю адміністративних витрат: теоретичні аспекти і напрямки удосконалення. / Юлія Чебан // *Збірник наукових праць ЧАТУ*. Випуск 36. 2014. – С. 71-76
6. Ярмоленко В. П. Про склад і класифікацію виробничих витрат / В. П. Ярмоленко // *Бухгалтерія в сільському господарстві*. – 2010. – № 11. – С. 20–24

References:

1. Berverhyi K.V.» Interhal control of indirect expenses of enterprise I K.V Berverhyi II Finance Accounting and Audit.-2010.-№16.-p.193-208
2. Pyshko E.Yn Theoretic aspects of “Hu body and classification of administrative expenses E.Yu Dyshko, Yu.Yu Shtuliar II Advanced topics of econonuj,-2010.-№5-p.222-2
3. Statement of Standard Accounting Practice 16”Expenses»(efectronic source) of ficial website of the Verkhovna Roda of Ukraine.-Access mode:<http://akon.Rada.gov.ua>
4. Chepil B.A,piscrsmination of Administration and Management expeuses of enterpvise (electronic source) B.A.Chepii-Access mode <http://ena.lp.edu.ua:8080/ditstreadntd15963n60-390-397- vis-725-ekonomika.pdf>.
5. Chedan Yulla spectrs of ltudit and control of administrative expenses:theoretic aspects and directions of rationaliration.Yulia.Chebaba Collection of learned works CHATU. I ssue36.2014-p71-76
6. Yarmolenko V.P Itbeut ingredients and classification of operating expense V.P. Yarmolenko Accountancy in apriculture -2010.-№11.-p20-24 Rozvodovska YU.M.master of Zhytomyr National Agroecdogy University occupation”accenting and taxation»Academic intesests:formatfon and accounting of expenses of general decities.

РОЗВОДОВСЬКА Юлія Миколаївна., магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- формування і облік витрат загальногосподарського призначення